

Bezoek je een oude boerderij op Goeree-Overflakkee, dan zie je dat de graanzolder van vroeger een gewone zolder is geworden. Met slaapkamers, een badkamer, soms zelfs een sauna. Graanzolders zijn echt passé. Hooguit herinneren de forse balken en de luiken nog aan de oorspronkelijke functie van deze verdieping boven het woonhuis. De stal en de schuur zijn, als ze er überhaupt nog staan, ook in gebruik voor andere doeleinden. Vee en aardappels zijn er nauwelijks nog te vinden. Meestal staat even verderop een grote moderne loods voor de opslag van akkerbouwproducten en het stallen van het machinepark. Het toont dat schaalvergroting en mechanisatie de laatste decennia een bepalende rol hebben gespeeld.

De toekomst: aardappelen uit Dirksland in de supermarkt

Door Kees van Rixoord

Kijk maar eens naar de nieuwe loods van Franzen Landbouw CV, aan de Oudelandsedijk in Dirksland. Het is een geheel van meerdere grote schuren: 0,75 hectare groot en vele meters hoog. De loods heeft veel weg van een industriële productieruimte. En dat is het in feite ook. Eigenaar Frank Franzen gaat hier zijn eigen uien, aardappelen, peen en knolselderij verpakken voor de markt. Dat is de toekomst.

GPS

Franzen noemt zijn bedrijf modern. "Maar niet het modernste van het modernste. Onbemande tractoren, nee, die tref je hier niet aan. Wel zaaien en oogsten we al sinds 2006 met GPS. We werken graag met de modernste machines. Maar die zijn er wel meer op het eiland. Grappig, als je in een andere regio komt, zeggen ze altijd dat de mooiste machines op Flakkee rijden. We lopen wel wat voorop als je naar de rest van Zuidwest-Nederland kijkt."

Franzen Landbouw CV is een puur akkerbouwbedrijf. Frank Franzen somt op: "Aardappelen, uien, suikerbieten, tarwe, erwten, penen, witlof, tulpen. We exploiteren een fors areaal, ook met andere grondeigenaren. De werkzaamheden doen we allemaal zelf, met uitzondering van het rooien van bieten en peen. Dat zelf doen zou niet rendabel zijn."

dat in 1970 was gebouwd, is in 2009 gesloopt. Iets verderop is een nieuw huis gebouwd.

Comgoed

Het bord Comgoed refereert aan een bijzondere periode in het leven van Frank Franzen. In mei 2000 was een ongeluk tijdens het aardappels poten er de oorzaak van dat hij - tijdens een lang ziekbed en revalidatie - een tweede handelstak opstartte. Immers, lopen en lichamelijk werk was wellicht niet meer mogelijk.

Comgoed organiseert en verhandelt vandaag de dag in compost, biomassa en reststromen. Door de jaren heen is het een volwaardig bedrijf, dat opereert in onder andere Nederland, Duitsland, België, Portugal, Schotland en Oekraïne. Centraal staat het hergebruiken van grondstoffen en restproducten, zodat de keten rond is en verspilling in de maatschappij wordt verminderd.

Schaalvergroting

De schaalvergroting en modernisering zijn hard gegaan. Circa vijftig jaar terug oogste men een 1 ton tarwe per uur, terwijl dat nu 40 ton is. Op allerlei gebied zet deze trend door. De percelen worden zo groot dat het zaaien, bewerken en oogsten nauwelijks efficiënter kan.

Die slag heeft Franzen al gemaakt met het oog op de toekomst. Het

De moderne boerderij plus bedrijfspand van Comgoed tijdens een van de verlichte boerderijenroutes.

Frank Franzen.

De gloednieuwe sorteermachine van Franzen Landbouw CV.

“Het roer is een beetje omgegooid om in de toekomst verder te kunnen”

Frank Franzen is "de zoveelste generatie boer". Zijn vader had tot 1962 pachtgrond van de gemeente Amsterdam, maar moest wijken voor de uitbreiding van Schiphol. Het verhaal is binnen de familie vaak genoeg verteld. "Op 1 november kwamen twee heren van de gemeente op bezoek met de mededeling: op 1 november volgend jaar bent u weg. Zo ging dat toen. Opa Franzen kocht een huis in Middelharnis en een stukje grond in Ooltgensplaat. Het was buitendijkse grond, hij heeft het nog grotendeels moeten ontginnen om het tot goede bewerkbare grond te maken."

Later konden ze het huis omwisselen voor de boerderij van de familie G.Buth aan de Oudelandsedijk 6 in Dirksland. Toen buurman R. van Putten de mogelijkheid gaf om zijn grond te kopen is dat overeengekomen. Dat was in 2002. In 2003 is een stuk van 3,50 hectare verkocht aan het waterschap voor waterberging in de Dirkslandse polder, wat begin oktober weer goed van pas kwam. Tot 2006 was een gedeelte van het oude huis autogarage en berging. Hiervan is een kantoor gebouwd. Vandaag de dag zijn nog steeds enkele kenmerken van het oude huis te zien. Het woonhuis,

benutten van de gebouwen - waarin het bedrijf ook producten van derden op- en overslaat - is in de loop der jaren ook sterk verbeterd.

Maar er moet meer gebeuren, is de overtuiging van de moderne agrariër. Verder groeien, nog meer hectares? "Jaarlijks stopt landelijk 4 procent van de bedrijven. Dat is in tien jaar tijd 40 procent van het areaal. Maar de grondprijzen zijn hoog en er is immers maar circa 21.000 hectare goede landbouwgrond op het eiland. Het kan steeds moeilijker uit. Je ziet bovendien het fenomeen van de afnemende meerpobringst. Die ligt bij 600, 700 hectare."

Verpakken

Dus is het roer een beetje omgegooid om in de toekomst verder te kunnen. In het geval van Franzen Landbouw CV is dat het verkorten van de productieketen: telen, selecteren, verpakken en op de markt brengen in één hand. Franzen is hard bezig om dat te realiseren in zijn nieuwe loods. "Nu leveren we aan diverse afnemers frituuraardappelen en tafelaardappelen. Deze afnemers verpakken die in zakken, waarna ze naar supermarkten en grossiers gaan. Al met al zijn hier veel

logistieke kosten mee gemoeid: om het daar te krijgen en van daar weer in de winkels. Vergeet niet dat er ook, grond, 'ondermaat', 'bovenmaat' en andere soorten tarra mee getransporteerd moeten worden vanuit Dirksland."

"Dat klinkt niet logisch", vindt Frank Franzen. "Daarom maken we stapje voor stapje vooruit om het zelf te gaan doen. Dit vergt tijd en investeringen, maar hopelijk liggen in de toekomst de eigen geteelde producten van ons bedrijf in de supermarkten van Goeree-Overflakkee en omstreken. Wie weet kunnen we ook de aardappelboer weer terugbrengen in het straatbeeld. Door het veranderende klimaat moeten we ook rekening houden met exportmogelijkheden. Door het milde klimaat, de zoetwatervoorziening en de vruchtbare grond hebben we nu eenmaal goede producten, die in omringende landen schaars en gewild zijn. Ach, het boerenvak is nooit saai. Je moet er tegen kunnen en iedereen moet beseffen dat we afhankelijk zijn van de natuur, in voorspoed en tegenspoed."

De oude boerderij die al jaren geleden is gesloopt.

Franzen: "Als je in een andere regio komt, zeggen ze altijd dat de mooiste machines op Flakkee rijden."

In 2013 - het Jaar van de Boerderij - heeft er iedere maand een boerderij centraal gestaan in Eilanden-Nieuws. Verschillende historische, boerderijen werden belicht. De serie wordt vandaag in Eilanden-Nieuws afgesloten met een artikel over het moderne boerenbedrijf.